

DEMOCRATISCHE CULTUUR

Studenten aansporen zich te ontwikkelen tot democratische burgers. Dat is de focus van burgerschapsonderwijs, een steeds belangrijker onderdeel van curricula op mbo-scholen. Burgerschapsonderwijs bestaat uit tien bouwstenen, die je elk op een eigen manier kunt toepassen in je les. Deze lesbrief vertelt je hoe je dit kunt doen met de bouwsteen ‘Democratische cultuur’.

WAT BETEKENT ‘DEMOCRATISCHE CULTUUR’?

‘Democratische cultuur’ staat voor een bepaalde manier van denken en doen; een manier om vreedzaam met elkaar om te gaan in een samenleving vol verschillende overtuigingen, gebruiken en tradities. Om goed hun weg te vinden in een democratische samenleving, is het voor burgers nodig om zich deze manier eigen te maken. En hoe meer burgers daarin slagen, hoe sterker de democratische samenleving.

In een ‘democratische cultuur’ wordt onder meer van je verwacht:

- dat je weet dat iedereen in de samenleving gelijk(waardig) is voor de wet. En dat je je hier ook naar gedraagt. Niemand is een tweederangs burger, iedereen moet gelijk behandeld worden in gelijke gevallen.
- dat elke burger een gelijke stem heeft in besluiten over de samenleving. Dat de meeste macht ligt bij de groep met de meeste stemmen. Maar dat die meerderheid de plicht heeft rekening te houden met minderheden en hun ruimte moet bieden.
- dat je respectvol kunt samenleven met mensen die anders denken en doen. Dat je in je keuzes rekening houdt met hun gevoelens, overtuigingen en gebruiken, zolang hun gedrag van de wet mag. Ook als je hun ideeën of gedrag onprettig vindt.
- dat je onenigheid niet oplost door te vechten, maar door het gesprek aan te gaan. Dat je in zo’n gesprek met argumenten voor jezelf kunt opkomen. En dat je in staat bent goed naar de argumenten van anderen te luisteren.

WAAROM LES OVER DEMOCRATISCHE CULTUUR?

Het is jouw taak om bij te dragen aan de ontwikkeling van je studenten tot democratische burgers. Of je nu docent Burgerschap bent of een ander vak geeft. Dit is zelfs een cruciale taak! Niet alleen omdat je studenten anders snel de weg kwijtraken in de maatschappij. Maar ook omdat er zonder democratische burgers geen democratische cultuur kan zijn. En zonder democratische cultuur geen democratische samenleving.

LEERDOEL

De student leert standpunten vanuit verschillende perspectieven en niveaus (lokaal/ mondiaal) te bekijken. Ook leert hij verbanden te zien tussen die perspectieven en tussen deze niveaus.

21^E-EEUWSE VAARDIGHEDEN

Zelfreflectie. Samenwerken. Communiceren.

AANTAL STUDENTEN

De studenten gaan in groepjes aan de slag. De grootte van die groepen staat niet vast.

TIJDSDUUR

Ongeveer zestig minuten.

WAT IS ER NODIG?

Voor jou: deze lesbrief. Voor je studenten: een pen of potlood en het werkblad aan het eind van de lesbrief.

AAN DE SLAG!**Vorbereiding**

- Je gaat straks een spel spelen met je studenten. Dat spel wordt verderop in deze lesbrief uitgelegd. Lees de lesbrief voorafgaand aan de les dus helemaal door, zodat je het spel goed aan je klas kunt uitleggen.
- Je gaat studenten in groepjes laten nadenken over een (maatschappelijk) probleem. Bedenk voorafgaand aan de les een geschikt vraagstuk. Dit kan een algemene zijn of één die specifiek is voor het vakgebied waarin je onderwijs verzorgt. Giet je vraagstuk in de vorm van een stelling.
- Een algemeen vraagstuk-in-stellingvorm is bijvoorbeeld: 'Vechtsporten met een hoge kans op blijvende lichamelijke schade moeten verboden worden.' En een voorbeeld van een vakspecifiek vraagstuk: 'Politieagenten zouden tijdens reguliere diensten geen dodelijke vuurwapens moeten dragen.'
- Elk groepje zal uiteindelijk een eigen oplossing voor het vraagstuk presenteren. Beslis vooraf of je een wedstrijd gaat maken van deze presentaties. Zal er een winnende presentatie zijn, een winnend groepje? En wat zijn dan de criteria om die winst toe te kennen? Is het alleen: 'Welk groepje houdt het best rekening met verschillende belangen?' Of zijn er nog andere voorwaarden? Hak hierover een knoop door en beslis of je je klas straks wilt laten meedenken over de criteria.
- Zorg dat je weet in hoeveel groepjes je de klas zult verdelen. En dat je elke student straks het werkblad kunt geven dat je aan het eind van deze lesbrief vindt. Bij een fysieke les betekent dit dus dat je genoeg werkbladen uitgeprint moet hebben voordat die les begint.

Introductie

- Leg kort uit wat de bedoeling is van deze les. Welk spel gaan de studenten spelen en waarom? Uit welke fases bestaat het en hoeveel tijd krijgen ze (per fase)? Is het een wedstrijd en zo ja, wat zijn dan de succescriteria? Betrek ze eventueel bij het formuleren van die criteria.

Gebruik voor je uitleg deze lesbrief. Vertel bijvoorbeeld dat zij via dit spel zullen leren om vanuit de perspectieven van verschillende groepen te kijken naar een (maatschappelijk) vraagstuk. En dat zij ook zullen leren om met de belangen van verschillende groepen rekening te houden bij hun zoektocht naar een oplossing.

Spel

- Geef alle studenten een werkblad en de stelling waarover zij moeten nadenken. Deel je klas dan op in 'actorgroepjes'. Elk van deze groepjes bekijkt de stelling vanuit het perspectief van een bepaalde groep actoren. Denk aan producenten, consumenten, arbeiders, winkeliers, professionals, burgers of klanten. Elk groepje zoekt vanuit dit afgebakende perspectief ook een oplossing voor het vraagstuk: een 'eens' of 'oneens', onderbouwd met specifieke argumenten.
- Heeft elk groepje een oplossing bedacht vanuit het perspectief van de eigen actoren? En heeft elke student deze oplossing opgeschreven bij Stap 1 op zijn werkblad? Dan maken de studenten nieuwe groepjes ('beslisgroepjes'). Let op: in elk beslisgroepje moeten verschillende actoren vertegenwoordigd zijn; het liefst uit elk actorgroepje één iemand.
- In de beslisgroepjes komen de studenten om de beurt aan het woord. Iedere student vertelt welke oplossing zijn actorgroepje had voor het vraagstuk. Zo komen er dus verschillende perspectieven en oplossingen aan bod.
- Is iedereen in een beslisgroepje aan het woord geweest? Dan kijken de beslisgroepsleden samen welke gevolgen elke oplossing heeft voor de andere actoren. Die gevolgen noteren ze op hun werkblad (bij Stap 2). Hiervoor gebruiken ze de 'Als..., dan...'-vorm. Bijvoorbeeld: 'Als deze vechtsporten worden verboden, dan verliezen coaches, trainers en sportschoolhouders hun baan.'
- Vervolgens zoekt elke beslisgroep naar een nieuwe oplossing. Eén waarbij met alle actoren rekening gehouden wordt. Deze oplossing noteren ze op hun werkblad (bij Stap 3).

Presentatie

Elke beslisgroep presenteert de eigen uiteindelijke oplossing aan de rest van de klas. Wil je er als docent een wedstrijd van maken? Herhaal vlak voor de presentaties dan nog eens de criteria die de winst bepalen. Geef ook aan wie beslist wat de score van elk beslisgroepje wordt. Ben jij dat? Of laat je toehoorders per criterium stemmen?

WERKBLAD 'ALS-DAN'-SPEL

Naam:

STAP 1: BEDENK EEN OPLOSSING VOOR HET PROBLEEM MET JE ACTORGROEP.

Actorgroep:

Het probleem:

.....
.....

Oplossing vanuit je actorgroep:

.....
.....
.....

STAP 2: REDENEREN MET 'ALS-DAN' VOOR VERSCHILLENDE OPLOSSINGEN IN DE BESLISGROEP.

Actor 1: Als we voor deze oplossing kiezen, dan ...

.....
.....

Actor 2: Als we voor deze oplossing kiezen, dan ...

.....
.....

VERVOLG WERKBLAD 'ALS-DAN'-SPEL

Actor 3: Als we voor deze oplossing kiezen, dan . . .

.....

.....

Actor 4: Als we voor deze oplossing kiezen, dan . . .

.....

.....

STAP 3: BEDENK EEN OPLOSSING WAARBIJ JE REKENING HOUDT MET ALLE ACTOREN.

Oplossing vanuit je beslisgroep:

.....

.....

.....